

BEROEPS- BELANGEN

ARBITRAGE

331.15

Met belangstelling heb ik het artikel van den heer Nord onder het opschrift „Arbitrage” in het Tijdschrift voor Tandheelkunde van Augustus 1938 gelezen. Het zij mij vergund ook mijne meening te geven, welke voor een deel parallel loopt met die van den hoofdredacteur van het Tijdschrift, maar voor een ander deel daartegenover staat.

De principieele vraag is of in contracten tusschen tandartsen, betreffende overname van of associatie in een practijk, het wenschelijk is een arbitrageclausule op te nemen.

Mijn functie van juridisch adviseur van de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde brengt mede, dat vele, zoo niet de meeste, van dergelijke contracten door mij worden opgesteld. Mijn ervaring in deze materie heeft er toe geleid, dat ik alle punten welke een rol spelen in dergelijke overeenkomsten èn theoretisch èn practisch heb leeren kennen, begrijpen, waardeeren en de voor- en nadeelen heb kunnen uitbalanceeren. Zoo dus ook de kwestie der arbitrage. Ik ben zoowel op theoretische als op praktische gronden tot de conclusie gekomen, dat het wenschelijk is in dit soort contracten de arbitrageclausule op te nemen.

In het algemeen ben ik niet à tort et à travers voorstander van arbitrage. Zij heeft voordeelen, maar zij heeft ook nadeelen. Een van de groote bezwaren is, dat als de arbitrageclausule niet juist is geredigeerd, soms allerlei voor-procedures moeten worden gevoerd alvorens arbiters hun functie kunnen aanvaarden. Zoo is het mogelijk, dat de redactie van die clausule aanleiding geeft tot de prealabele vraag, of inderdaad arbiters dan wel de rechter uitspraak moet doen. De partij, die geen haast heeft kan een civiele procedure uitlokken over deze vraag in verschillende instanties. Is uitgemaakt, dat scheidslieden moeten optreden, dan kan aan de orde komen een geschil over de wijze waarop scheidslieden moeten worden benoemd.

Ik herinner mij een reeks procedures, welke ik een aantal jaren geleden heb moeten voeren in verband met een slecht geredigeerde arbitragebepaling in een contract, dat een bloembollenkoop tot onderwerp had. De Notaris, die de overeenkomst had opgemaakt, had de desbetreffende clause slecht geredigeerd. De eischende partij (de verkoper) bracht de zaak voor het Scheidsgerecht van den bloemenhandel te Haarlem. De gedaagde (de koper) ontkende de bevoegdheid van het Scheidsgerecht en beriep zich op de arbitrageclause. Het Scheidsgerecht verklaarde zich bevoegd en wees den eisch toe. De gedaagde partij, verder te noemen de koper, vraagt vernietiging van de uitspraak van het Scheidsgerecht op grond van onbevoegdheid van het Scheidsgerecht bij de Rechtbank. De Rechtbank vernietigt de uitspraak van het Scheidsgerecht, omdat zij inderdaad van oordeel was, dat het Scheidsgerecht incompetent was. De eischende partij, verder te noemen de verkoper, ging in hooger beroep van deze uitspraak, maar behaalde ook daar geen succes. Hierop vroeg de verkoper aan de Rechtbank scheidslieden te benoemen volgens de overeenkomst, maar de koper stelde zich op het standpunt, dat in de arbitrageclause reeds arbiters waren aangewezen. De Rechtbank gaf hem ongelijk. De koper ging in hooger beroep en bij de pleidooien voor het Hof wist dit College partijen te overtuigen van de wenschelijkheid om het maar eens te worden over arbiters. In overleg met het Hof werden toen arbiters aangewezen. De arbiters gaven den koper gelijk. Hierop wendde de verkoper zich tot de Rechtbank om vernietiging van het vonnis van scheidslieden te verkrijgen. Deze wees den eisch af en de verkoper zou weer in hooger beroep gegaan zijn, indien hij niet ware overleden. Deze zaak is dus in zeven instanties behandeld en zeven maal hebben de advocaten moeten pleiten. Gelukkig liep het geschil over een zeer belangrijk bedrag, zoodat de finantieele consequenties in verhouding tot het belang een niet groote rol speelden.

Intusschen zal men begrijpen, dat een dergelijke ervaring tegenwoordig voor arbitrage wel doet bekoelen. Ondanks dat leg ik in associatie- of overnamecontracten van tandartsenpractijken toch altijd een arbitrageclause neer, tenzij partijen deze per sé niet wenschen. Ik doe dit, omdat voor deze materie een arbitrage buitengewoon geëigend is. Wat toch is het geval?

De meeste kwesties, welke zich kunnen voordoen, liggen op tandheilkundig terrein en wel in dien zin, dat zij tandheilkundige usances bestrijken. De beroepsrechter heeft van deze kwesties geen verstand en moet zich laten voorlichten door deskundigen, dus door tandartsen. Het is derhalve veel meer efficient, immers veel

eenvoudiger, goedkooper en sneller, om terstond tandartsen in te schakelen. Voor gevallen waarin juridische kwesties aan de orde komen kunnen partijen in de samenstelling van het college van scheidslieden voldoende differentieering aanbrengen, zoodat ook een of meer juristen hun licht kunnen laten schijnen. Hier komt nog bij, dat ik in de arbitrageclausule meestal een bepaling opneem, dat als partijen bij voorkomende geschillen zulks wenschen en het over den te benoemen arbiter eens kunnen worden, met één arbiter kan worden volstaan. Er kunnen zich bij de uitvoering van een overeenkomst allerlei kleine geschilpunten voordoen waarvoor men niet het oordeel van den beroepsrechter of drie arbiters wil inroepen, omdat dit te kostbaar is en te lang duurt. Door deze bepaling krijgt men dus, desnoods door een samenspraak met den aan te wijzen arbiter, van dezen een partijen bindend advies, dat op snelle en goedkooppe wijze kan worden gegeven.

Met den Hoofdredacteur van het Tijdschrift ben ik het volkomen eens, dat een primaire eisch is, dat de redactie van de arbitrageclausule niets te wenschen overlaat. Ook kan ik mij er mede vereenigen, dat het in het algemeen wenschelijk is om op te nemen in die clausule, dat door scheidslieden als goede mannen naar billijkheid zal worden rechtgesproken, teneinde den scheidslieden een grootere vrijheid te laten, dan anders het geval zou zijn. Strikt noodzakelijk is deze toevoeging echter niet. Het is zeer goed mogelijk, dat men arbiters wil opdragen om juist zoo recht te spreken, als de procesrechter zou moeten doen en alweer door de samenstelling van het college van arbiters kan men er voor zorgen, dat het juridisch element behoorlijk is vertegenwoordigd. De heer *Nord* ziet over het hoofd, dat als men arbiters niet de vrijheid geeft als goede mannen naar billijkheid recht te spreken, dit voor de eene partij nadeelig kan wezen, maar dat dan toch voor de andere partij weer voordeelig kan zijn. Dat een der voordeelen van de arbitrage door het ontbreken van deze clausule wegvalt kan ik daarom niet zondermeer onderschrijven, temeer niet waar ook de rechter bij zijn uitspraak zool niet formeel, dan toch materieel aan de billijkheid en de goede trouw een groote plaats inruimt. De tijd is voorbij, dat een rechter zich uitsluitend houdt aan de letter van de overeenkomst en dat hij geen gebruik maakt van de wettelijke bepalingen dat goede trouw en billijkheid van de overeenkomst, zooveel mogelijk bij de uitlegging, maar in ieder geval bij de uitvoering van de overeenkomst, een rol moeten spelen. Hij tracht „het recht van de werkelijkheid” te benaderen zooals de Amsterdamsche oud-hoogleraar *Heymans* dit heeft uitgedrukt. Bovendien dreigt bij groote vrijheid voor arbiters nog het

gevaar, dat zij, als zij het recht hebben als goede mannen naar billijkheid uitspraak te doen, van den beroepsrechter, aan wiens oordeel hun uitspraak eventueel kan worden onderworpen, te hooren *kunnen* krijgen, dat zij deze uitspraak niet te goeder trouw hebben gegeven. Ik wijs hier echter zeer terloops op, omdat aan dit argument niet te veel waarde moet worden toegekend.

Tenslotte nog de kostenkwestie. Arbiters hebben vrijheid om zelf hun honorarium te bepalen. Als dit blijft binnen de bescheiden grenzen, welke zij daarvoor gemeenlijk meenen te moeten trekken, zijn de kosten van arbitrage zeker niet hooger dan die welke door den beroepsrechter worden vastgesteld en zeker niet als deze zich deskundigen heeft moeten assumeeren. Bovendien is het bij arbitrage uit, terwijl de zaak, als zij door den beroepsrechter wordt behandeld, zich in veel instanties kan voortsleepen.

Het is op alle deze gronden, dat ik aan arbitrage in de hier bedoelde overeenkomsten de voorkeur blijf geven.

NORD THOMSON.